

Οσ. Ευφροσύνη, Ηγουμένη της εν Πολότσκ Ι.Μ. Σωτήρος και της Παναχράντου αυτού μητρός

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ευλόγησον, πάτερ!

Ευλογητός Κύριος και Θεός του Ισραήλ, ο Θεός του Αβραάμ, ο Θεός του Ισαάκ, ο Θεός του Ιακώβ, Θεός όχι των νεκρών αλλά των ζώντων• αφού οι δίκαιοι ζούν και μετά το θάνατο, όπως λέγει ο Σολομών στις Παροιμίες: «Δίκαιοι εις τον αιώνα ζώσι, και εν Κυρίω ο μισθός αυτών, και η φροντίς αυτών παρά Υψίστω. Διά τούτο λήφονται το βασίλειον της ευπρεπείας, και το διάδημα του κάλλους εκ χειρός Κυρίου» (Σοφ. 5,15-16) – και όντως έτσι είναι. Πριν αρχίσουμε την διήγηση θα πούμε το εξής: συναθροισθείτε όλοι, όσοι διάγετε αγγελική ζωή στις ερήμους και στα βουνά. Οι γέροι αποθέστε την ασθένειά σας, οι νέοι τρέξτε σαν γρήγορα ελάφια. Συναχθείτε όλοι γιατί θέλω να σας προσφέρω τράπεζα πνευματικών εδεσμάτων για να ευφρανθείτε ψυχικά. Αυτή η τράπεζα είναι της άφθαρτης τροφής, όχι εκείνης από την οποία τέρπεται ο λάρυγγας μας και η κοιλία γεμίζει, αλλά η οποία ευφραίνει την ψυχή και ενισχύει το νου στον αγώνα των καλών έργων. Αν κάποιος χορτάσει, αδελφοί, απ' αυτήν την τροφή, δεν θα πεινάσει ποτέ, όπως λέγει η Γραφή: «Δεν θα αφήσει ο Κύριος να πεινάσει η ψυχή του δικαίου» (Παρ. 10,3). Ας επανέλθουμε όμως στον πρώτο λόγο και εσείς, καλοί ακροατές - δούκες και άρχοντες και υπηρέτες των εκκλησιών, τίμιες συνάξεις των αγίων στα μοναστήρια και ο απλός λαός- συναθροισθείτε σ' αυτό το νέο άκουσμα και μετά προθυμίας ακούσατε, ανοίξτε τα αυτιά σας, μαλακώστε τα εδάφη των καρδιών σας, δεχθείτε τα σπέρματα του πολυσωτηρίου βίου της οσίας και αγίας αυτής γυναίκας και ακούστε τους αγώνες της, τους κόπους και την αγάπη της προς τον

Θεό. Πρώτα όμως θα πούμε πώς γεννήθηκε, πώς ανατράφηκε, πώς μεγάλωσε και με ποιό τρόπο ακολούθησε το Νυμφίο της Χριστόν.

Υπήρχε στο Πόλοτσκ κάποιος δούκας ονόματι Βσεσλάβ, ο οποίος είχε πολλούς υιούς. Από τον μικρότερό του υιό, τον Γεώργιο γεννήθηκε αυτή η μακαρία κόρη . Χάρηκαν οι γονείς της για την γέννησή της μαζί με όλο το σπίτι τους και σε μερικές μέρες διέταξαν να την βαπτίσουν εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Την έθρεψε η τροφός της και μεγάλωνε από μέρα σε μέρα: το μέν σώμα της τρεφόταν με το γάλα, η δε ψυχή της πληρωνόταν από το Άγιον Πνεύμα. Συνδύαζε την παρθενική της και αγνή υπόσταση με τον καρπό της προσευχής και με τόση προθυμία στα μαθήματα που ο ίδιος ο πατέρας της την θαύμαζε. Η φήμη της σοφίας, της καλής παιδείας και της σωματικής τελειότητας της κόρης διαδόθηκε σ' όλες τις πόλεις. Η νέα δουκίσσα στην όψη ήταν όμορφη και στο χαρακτήρα ταπεινή, με αποτέλεσμα η ωραιότητά της σε όλα να ελκύει πολλούς ενδόξους άρχοντες στην αγάπη της. Ο καθένας τους σκεφτόταν πώς να έπαιρνε την Πρεντσλάβα (έτσι λεγόταν η οσία) νύφη για τον υιό του και συχνά έστελναν προξενητές στον πατέρα της ο οποίος σε όλους έδινε την ίδια απάντηση: «Το θέλημα του Κυρίου γενέσθω». Ένας απ' αυτούς που διακρινόταν για την ευγένεια και τον πλούτο του, έστειλε ανθρώπους στον πατέρα της για να την ζητήσουν για τον υιό του. Και όταν έγινε η οσία δώδεκα χρονών άρχισε ο πατέρας της να λέει στην σύζυγό του: «καλό θα ήταν να παντρεύαμε την Πρεντσλάβα με

τον τάδε άρχοντα». Η δε δούκισσα απάντησε: «Όπως θέλει ο Θεός και εσύ, δούκα, έτσι να γίνει». Τότε, ακούγοντας αυτά, η Πρεντσλάβα άρχισε να σκέφτεται -ή μάλλον το Άγιον Πνεύμα πλήρωνε τη διάνοιά της- και είπε στον εαυτό της: «Τί θα γίνει τώρα που ο πατέρας μου θέλει να με παντρέψει; Αν γίνει αυτό δεν θα ξεφύγω τη βιοτική λύπη» και πρόσθεσε: «Τί πέτυχαν οι προαπελθόντες πρόγονοί μας; Και παντρεύονταν και ηγεμόνευαν, αλλά δεν έζησαν αιώνια. Η ζωή τους πέρασε και η δόξα τους εξαφανίστηκε σαν σκόνη, χειρότερα από την αράχνη. Ενώ οι όσιες γυναίκες με ανδρεία ακολούθησαν τον Χριστόν, τον Νυμφίο τους και παρέδωσαν τα μέν σώματά τους σε βασανισμούς, τις δε κάρες τους στα ξίφη. Άλλες, αν και δεν θανατώθηκαν με σιδερένια ξίφη, με πνευματικό όμως ξίφος απέκοψαν τα σαρκικά πάθη και τις επιθυμίες, παραδίδοντας τα σώματά τους σε νηστείες, αγρυπνίες, γονυκλισίες, χαμαικοιτίες. Τα ονόματά τους είναι γραμμένα στον ουρανό, όπου τώρα μαζί με τους αγγέλους ακατάπαυστα δοξάζουν τον Θεό. Ενώ η επίγεια δόξα είναι σαν σκόνη και καπνός, διαλύεται σαν ατμός και χάνεται». Έτσι αναλογιζόταν η Πρεντσλάβα στην καρδιά της, ο δε νους της όλο και περισσότερο επιποθούσε τον Θεό. Ιδιαίτερα την απασχολούσε η εξής σκέψη και έλεγε στον εαυτό της: «Δεν θα ήταν καλύτερο αντί της κοσμικής ζωής να ενδυθώ τα μοναχικό σχήμα και ζώντας στην υπακοή της Ηγουμένης και υποτάσσοντας το θέλημά μου στις αδελφές να μάθω πώς στερεώνεται ο φόβος του Θεού στην ψυχή και πώς να διέλθω με ευσέβεια αυτή τη ζωή;» Όλα αυτά τα έβαλε μέσα στην καρδιά της και κρυφά από τον πατέρα και την μητέρα και όλους του σπιτιού της έφυγε για το μοναστήρι.

Εκείνο τον καιρό η ηγουμένη της μονής ήταν η δούκισσα Ρομάνοβα, χήρα του δούκα Ρωμανού, του αδελφού του πατέρα της οσίας. Η Πρεντσλάβα ήρθε σ' αυτήν και την παρακάλεσε να την κείρει και να της δώσει το αγγελικό σχήμα και να την συγκαταριθμήσει μαζί με τις άλλες μοναχές της μονής για να ζήσει υπό τον ζυγό του Χριστού. Όταν η μακαρία εκείνη γυναίκα είδε την νεότητα της Πρεντσλάβας, και ότι ήταν ακόμη στο άνθος της ηλικίας της, δίστασε και άρχισε να ταραζεται με τον λογισμό και να φοβάται με την καρδιά της. Για πολλή ώρα έσκυψε κάτω κλίνοντας το κεφάλι της στη γή, και έπειτα αναλογιζόμενη τη νεότητα της μικρής δουκίσσης αναστέναξε, δάκρυσε και άρχισε να την παρακαλεί λέγοντας: «Τέκνον μου, πώς να επιχειρήσω αυτό που ζητάς; Ο πατέρας σου, όταν το μάθει αυτό θα ξεσπάσει πάνω μου την οργή του. Και εσύ είσαι πολύ μικρή και δεν θα μπορέσεις να βαστάξεις το βάρος της μοναχικής ζωής. Πώς θα μπορέσεις να εγκαταλείψεις την αρχοντιά σου και την δόξα του κόσμου τούτου;»

Η δε μακαρία κόρη αποκρινόταν: «Κυρία και μητέρα μου, όλα τα του κόσμου τούτου είναι ωραία και ένδοξα, αλλά σύντομα παρέρχονται σαν το όνειρο και μαραίνονται σαν το άνθος. Τα δε αιώνια και τα αόρατα μένουν στους αιώνες»

όπως λέει η Γραφή: «α οφθαλμός ουκ είδε και ούς ουκ ήκουσε και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, α ητοίμασεν ο Θεός τοίς αγαπώσιν αυτόν». Η μήπως εξαιτίας του πατέρα μου δεν θέλεις να με κείρεις; Μήν τον φοβάσαι, κυρία μου, να φοβάσαι τον Κύριον που δεσπόζει σ' όλα τα κτίσματα, μή με χωρίσεις από το αγγελικό σχήμα».

Η μακαρία δούκισσα θαύμασε τη σύνεση της κόρης και την αγάπη της στον Θεό και διέταξε να εκπληρώσουν την επιθυμία της. Την κατήχησε ο ιερέας και την έκειρε, την ονόμασαν Ευφροσύνη και την ενέδυσαν μοναχικά ράσα. Η ηγουμένη την ευλόγησε με την ευλογία των αγίων πατέρων λέγοντας: «Ακολουθήσε, τέκνον, τα ίχνη των πριν από σένα γυναικών, της Φεβρωνίας και της Ευπραξίας και άλλων πολλών, οι οποίες υπέφεραν για τον Χριστό και ο Κύριος ο Θεός θα σου δώσει τη νίκη κατά του εχθρού μας διαβόλου». Και μ' αυτές τις ευχές την απέστειλε στο κελλί της.

Μαθαίνοντας το γεγονός ο πατέρας της μακαρίας Ευφροσύνης ήρθε στο μοναστήρι. Βλέποντας την κόρη του άρχισε να την φιλάει τρυφερά και τραβώντας τα μαλλιά του έλεγε: «Αλοίμονό μου, τέκνον μου, τί είναι αυτό που έκανες; Γιατί έφερες λύπη στην καρδιά μου; Γιατί δεν μου απεκάλυψες την επιθυμία σου νωρίτερα; Με βαραίνει ο πόνος της καρδιάς μου, τέκνον μου γλυκύτατον. Ω, αλοίμονό μου, τέκνον μου παμφίλτατον! Πώς θα ξεφύγει η τρυφερή ηλικία σου τις παγίδες του εχθρού; Οφείλω να πενθώ με την πληγωμένη μου ψυχή στον Θεό ώστε εσύ να εισέλθεις χωρίς εμπόδια στο νυμφώνα της Βασιλείας Του».

Όλοι στο σπίτι του δούκα λυπόντουσαν γι' αυτήν. Η δε οσία Ευφροσύνη κατεφρόνησε ακόμα και τη στενοχώρια του πατέρα της. Σαν φιλότιμος στρατιώτης, οπλίστηκε κατά του εχθρού διαβόλου μένοντας στο μοναστήρι, υποτασσόμενη στην ηγουμένη και τις αδελφές, ξεπερνώντας όλες στη νηστεία, στην προσευχή και στις νυχτερινές αγρυπνίες. Από τότε άρχισε να αγωνίζεται με περισσότερη προθυμία συνάγοντας τους αγαθούς λογισμούς στην καρδιά της όπως η μέλισσα το μέλι. Αφού διέτριψε κάποιο καιρό στο μοναστήρι, παρακάλεσε τον επίσκοπο Ηλία, που τότε κατείχε τον θρόνο της Αγίας Σοφίας στο Πόλοτσκ, να της δώσει ευλογία να μείνει σ' ένα πέτρινο κελλί στον τοίχο του ναού της Σοφίας του Θεού. Της έδωσε άδεια. Μετά την εγκατάσταση εκεί η οσία Ευφροσύνη νήστευε με περισσότερο ζήλο. Επίσης άρχισε να γράφει βιβλία ιδιοχείρως και να δίνει στους έχοντας ανάγκη. Έτσι πέρασε ένα διάστημα. Κάποτε τη νύχτα, κατακλίθηκε η οσία για να ξεκουραστεί μετά από πολύωρη ορθοστασία στην προσευχή προς τον Θεό και τότε είδε ένα όραμα: την πήρε άγγελος Κυρίου στον τόπο που βρισκόταν το εκκλησάκι Αγίου Σωτήρος, το μετόχι της Αγίας Σοφίας και δείχνοντας το ναΐσκο της είπε: «Ευφροσύνη, πρέπει να μείνεις εδώ». Όταν ξύπνησε

η οσία διερωτόταν άραγε τί νόημα έχει το όραμα. Εκείνη τη νύχτα είδε το ίδιο όραμα τρεις φορές. Αφού σηκώθηκε από τον ύπνο με φόβο και δοξάζοντας τον Θεό, έλεγε: «Δόξα Σοι, Κύριε, που με αξίωσες να δώ τη νύχτα την αγία αγγελική μορφή». Έπειτα έψαλλε τους ψαλμούς: «Ετοίμη η καρδιά μου, ο Θεός, ετοίμη η καρδιά μου» και «Επί σε επεστηρίχθην από γαστρός, εκ κοιλίας μητρός μου σύ μου εί σκεπαστής». Και λέγοντας «ας γίνει σε μένα τη δούλη σου κατά το θέλημά Σου, Κύριε» τελείωσε τον Όρθρο. Την ίδια νύχτα εμφανίστηκε ο ίδιος άγγελος στον επίσκοπο Ηλία και του είπε: «Εισάγαγε την δούλη του Θεού Ευφροσύνη στο εκκλησάκι του Αγίου Σωτήρος. Εκείνος ο τόπος είναι ιερός και αυτή είναι άξια της Ουρανίου Βασιλείας. Σαν το μύρο που ευωδιάζει έτσι ανεβαίνει η προσευχή της στον Θεό και όπως το διάδημα στο κεφάλι του βασιλέως έτσι αναπαύεται το Άγιον Πνεύμα πάνω σ' αυτήν, και όπως λάμπει ο ήλιος σ' όλη τη γή έτσι θα λάμψει ο βίος της ενώπιον των αγγέλων του Θεού». Ο επίσκοπος σηκώθηκε αμέσως και μετά φόβου και τρόμου έσπευσε στην οσία. Αυτή μόλις τον είδε έβαλε μετάνοια παρακαλώντας τον: «Ευλόγησον, δέσποτα άγιε». Αυτός της είπε: «Ο Θεός να σε ευλογήσει, τέκνον, και να σου δώσει την υπομονή και την δύναμη κατά πάντων των εχθρών, ορατών και αοράτων». Και κλίνοντας την κεφαλή του αποκρίθηκε η αγία: «Αμήν. Γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου, άγιε δέσποτα». Όταν κάθισαν άνοιξε ο μακάριος επίσκοπος το στόμα του και άρχισε να συνομιλεί με την οσία για τη σωτηρία της ψυχής. Η μακαρία δε Ευφροσύνη δεχόταν τα λόγια του σαν σπόρους στην αγαθή γή της ψυχής της και απέδωσαν καρπό τριακονταπλασίονα, εξηκονταπλασίονα και εκατονταπλασίονα. Μετά τη μακρά συζήτηση πρόσθεσε ο επίσκοπος: «Κόρη μου, θέλω να σου πώ ένα λόγο και εσύ να τον αποδεχθείς». Η δε απάντησε: «Μετά χαράς, όσιε πάτερ, θα αποδεχθώ τους λόγους σου σαν δώρο πολύτιμο». Είπε ο επίσκοπος: «Γνωρίζεις, τέκνον μου, ότι ο τόπος όπου βρίσκεσαι τώρα είναι καθολικό. Όλος ο κόσμος συνάγεται εδώ και γι' αυτό εσύ δεν πρέπει να είσαι εδώ. Υπάρχει ένας ναΐσκος του Αγίου Σωτήρος όπου αναπαύονται οι αδελφοί μας προκάτοχοι επίσκοποι. Εάν ο Θεός δι' ευχών τους θα βοηθήσει το έργο σου ο τόπος εκείνος θα γίνει μέγας».

Η δε Ευφροσύνη ακούγοντας αυτό από τον επίσκοπο ευφράνθηκε με το πνεύμα της και χαιρόταν με την καρδιά της και πίστεψε στην εμφάνιση του αγγέλου και σ' όλα όσα είδε και άκουσε στο όραμά της. Και είπε στον επίσκοπο: «Ο Θεός να με βοηθήσει, πάτερ, διά των αγίων ευχών σου». Τότε ο επίσκοπος κάλεσε τον άρχοντα Μπορίς και την οσία Ευφροσύνη, τις αδελφές της, τον πατέρα της δούκα Γεώργιο, τίμιους άνδρες, τους έθεσε μάρτυρες λέγοντας: «Ιδού ενώπιόν σας παραχωρώ στην Ευφροσύνη τον τόπο του Αγίου Σωτήρος. Μετά το θάνατό μου κανείς να μην της πάρει αυτό το δώρο». Ακούγοντάς το από τον επίσκοπο όλοι δούκες και άρχοντες του υποκλίθηκαν και είπαν: «Ναί, δέσποτα άγιε, ο Θεός σου έβαλε στην καρδιά τέτοια πρόνοια για αυτήν την κόρη». Στην Ευφροσύνη δε είπαν:

«Πήγαινε και υπάκουσε τον επίσκοπο κάνοντας ό,τι σε προστάξει, αφού είναι πατέρας όλων μας, οφείλουμε να τον υπακούμε». Η Ευφροσύνη τους κοίταξε με χαρά και είπε: «Μετά χαράς πηγαίνω και ό,τι θέλει ο Θεός ας γίνει σε μένα». Χάρηκαν οι δούκες και οι άρχοντες ακούγοντας από την οσία Ευφροσύνη τέτοια λόγια και παίρνοντας την ευλογία του επισκόπου υποκλίθηκαν στην αγία, την αποχαιρέτησαν ευγενικά και έφυγαν για τα σπίτια τους. Η Ευφροσύνη προσευχήθηκε στην Αγία Σοφία, πήρε την ευχή του επισκόπου, την ίδια νύχτα πήρε μία αδελφή μαζί της και ήρθε στον τόπο που λέγεται Σελτσό όπου βρισκόταν και ο ναός του Αγίου Σωτήρος. Μπαίνοντας στην εκκλησία και αφού προσκύνησε ανεφώνησε: «Εσύ, Κύριε, είπες στους αποστόλους σου να μην παίρνουν τίποτα στο δρόμο “ει μή ράβδον μόνον”, ιδού και εγώ ακολουθώντας τον λόγο Σου, ήρθα σ’ αυτόν τον τόπο μή έχοντας τίποτα μαζί μου. Μόνο τον λόγο Σου κρατάω μέσα μου για να πώ: “Κύριε, ελέησον”. Όλη μου η περιουσία είναι τα βιβλία -απ’ αυτά παρηγορείται η ψυχή μου και ευφραίνεται η καρδιά μου. Εκτός από τα βιβλία και τα τρία ψωμιά δεν έχω τίποτε και μόνο Εσύ είσαι βοηθός μου και τροφεύς μου. Εσύ είσαι ο Πατέρας των πενήτων, των γυμνών το ένδυμα, των αδικουμένων ο υπερασπιστής, των απελπισμένων η ελπίδα. Είη το όνομά Σου ευλογημένον εις την δούλην Σου Ευφροσύνη από του νύν και έως του αιώνος. Αμήν». Αφού προσευχήθηκε μ’ αυτόν τον τρόπο βγήκε από το ναό και άρχισε να αγωνίζεται με περισσότερη προθυμία στις προσευχές προς τον Θεό.

Διέτριψε ένα διάστημα εδώ στο Σελτσό. Ύστερα έστειλε μήνυμα στον πατέρα του λέγοντας: «Αφησε την αδελφή μου Γκοροντισλάβα να έρθει σε μένα για να μάθει τα γράμματα». Και την άφησε ο πατέρας της. Η Ευφροσύνη άρχισε με προθυμία να διδάσκει την αδελφή της τα της σωτηρίας της ψυχής. Εκείνη δε όλα τα άκουγε με προσοχή σαν καρποφόρο έδαφος και με μαλακωμένη καρδιά και έλεγε: «Κύριος ο Θεός να ποιήσει τα πάντα διά την σωτηρίαν της ψυχής μου, διά των αγίων, κυρία,

ευχών σου». Η οσία Ευφροσύνη την εισήγαγε στην εκκλησία, διέταξε τον ιερέα να την κατηχήσει και να την ενδύσει τα μοναχικά ενδύματα ονομάζοντάς την Ευδοκία. Σε μερικές μέρες ο πατέρας της έστειλε μήνυμα λέγοντας: «Τώρα στείλε την αδελφή σου σε μένα». Η δε αποκρίθηκε: «Ακόμα δεν έμαθε τα γράμματα». Έμαθε όμως ο πατέρας της ότι έκλειρε την αδελφή της κρυφά μοναχή και θύμωσε πολύ για την οσία Ευφροσύνη. Με αγανακτισμένη καρδιά ήρθε στο μοναστήρι και είπε: «Τί είναι αυτό που έκανες, τέκνον μου; Πρόσθεσες στενοχώρια στη στενοχώρια και λύπη στη λύπη της ψυχής μου». Λέγοντας αυτά έχυne από τον πόνο της καρδιάς του δάκρυα ποταμιδόν. Κρατώντας τρυφερά την Ευδοκία αναφωνούσε: «Τέκνα μου, άραγε γι' αυτό σας εγέννησα; Γι' αυτό σας ανέθρεψε η μητέρα σας; Δεν σας είχα ετοιμάσει γάμους; Ο νυμφώνας και τα γαμίλια ενδύματα ήταν προορισμένα για να μου προκαλούν λύπη; Τέκνα μου παμφίλτατα, τί είναι αυτό που κάνατε; Αντί χαράς με πικρή λύπη γεμίσατε την καρδιά μου». Όλοι οι βογιάροι ακούγοντας για την θλίψη του δούκα τους, θρηνούσαν πικρά για τη μάταιη του στενοχώρια. Η δε μακαρία Ευφροσύνη απαντούσε στον πατέρα της: «Γιατί με κατηγορείς; Έχουμε παράκλητο και βοηθό – τον Ένα Θεό». Ο πατέρας της παρηγορήθηκε κάπως από τα λόγια της οσίας και έφυγε για το σπίτι του. Η Ευδοκία παρέμεινε στο μοναστήρι υποτασσόμενη στην αδελφή της. Η δε μακαρία Ευφροσύνη προσευχόταν θερμά στο Θεό για να φροντίσει εκείνο τον τόπο.

Ζούσε στην πόλη η δούκισσα Ζβενισλάβα, κόρη του δούκα Μπορίς. Κάποτε αυτή ήρθε στο μοναστήρι και έφερε όλα τα χρυσαφικά και πολύτιμα ενδύματά της στην οσία Ευφροσύνη και της είπε: «Κυρία και αδελφή μου, όλη την ωραιότητα του κόσμου τούτου την θεωρώ μηδέν. Όλα αυτά αφιερώνω στον Άγιο Σωτήρα και η ίδια θέλω να υποκλίνω την κεφαλή μου στο ζυγό του Χριστού». Η οσία την δέχτηκε μετά χαράς, πρόσταξε τον ιερέα να την κείρει και την ονόμασαν Ευπραξία. Και οι δύο αδελφές ζούσαν στο μοναστήρι με ομόνοια και προσευχές στον Θεό. Όλοι τις έβλεπαν σαν μία ψυχή σ' ένα σώμα.

Σύντομα η οσία έβαλε θεμέλιο του πέτρινου ναού του Αγίου Σωτήρος και τον έκτισαν από την αρχή μέχρι το τέλος μέσα σε τριάντα εβδομάδες. Και τώρα, αδελφοί, θέλω να διηγηθώ ένα θαύμα. Υπήρχε εκεί ένας άνδρας ονόματι Ιωάννης, επιθεωρητής των εργατών του ναού. Όχι λίγες φορές άκουσε τα χαράματα μία φωνή να τον προστάζει: «Ω, Ιωάννη, σήκω και πήγαινε στο έργο του Παντοκράτορα Σωτήρα». Μία μέρα λοιπόν πήγε στην οσία και την ρώτησε: «Εσύ, κυρία, στέλνεις ανθρώπους να με ωθήσουν στο έργο;» Εκείνη δε απάντησε: «Όχι». Ύστερα όμως αναλογιζόμενη το γεγονός η σοφή γυναίκα του είπε: «Και να μην είμαι εγώ που σε ωθεί, Εκείνον που σε καλεί σ' αυτό το έργο να Τον υπακούς με επιμέλεια και προθυμία». Να και το δεύτερο θαύμα, καλοί μου ακροατές. Είχε σχεδόν τελειώσει η εκκλησία και έμενε μόνο λίγους πλίνθους να βάλουν, αλλά δεν

είχαν πλέον τίποτα για να περαιτώσουν το έργο. Στενοχωρέθηκε η αγία και αναστενάζοντας είπε: «Δόξα Σοι, Δέσποτα Παντοκράτορ και Φιλάνθρωπε. Εσύ που μας έδωσες τα μείζονα, δώσε μας και τα ελάχιστα που χρειάζεται για να τελειώσει η εκκλησία Σου». Έτσι προσευχήθηκε και το πρωί, οικονομία Θεού, βρήκαν στην κάμινο τους πλίνθους που χρειάζονταν. Την ίδια μέρα τελείωσε το κτίσιμο του ναού και ίδρυσαν τον σταυρό.

Όταν η οσία είδε την εκκλησία ηγαλλιάτο με το πνεύμα της. Έγιναν και τα εγκαίνια προς μεγάλη χαρά όλων των χριστιανών. Συναθροίστηκαν άρχοντες και επίσημοι άνδρες, μοναχοί και μοναχές, απλός λαός, έγινε μεγάλη πανήγυρη και την εόρταζαν πολλές μέρες και ύστερα ο καθένας πήγε εις τα ίδια.

Είδε η οσία ότι ο Θεός εκπλήρωσε την επιθυμία της καρδιάς της και μπαίνοντας στο ναό έπεσε στο έδαφος και αφού αναστέναξε εκ βάθους της ψυχής της λούζοντας το πρόσωπό της με δάκρυα έλεγε: «Σύ, Κύριε, Καρδιογνώστα, Ευεργέτα, Θεέ των θεών, Ευσπλαγχνε Κύριε, επίβλεπον επί τον οίκον Σου τον κτισθέντα δι' εμού διά το όνομά Σου, όπως είπεν ο Σολομών: «ουχ ο ύψιστος εν χειροποιήτοις ναοίς κατοικεί». Σύ, Κύριε, επίβλεπον επ' εμέ την δούλην σου Ευφροσύνην και επ' αυτάς τάς οποίας επισυνήγαγον εις το όνομά Σου, όπως αναλαβούσαι τον χρηστόν Σου ζυγόν ακολουθήσωσί Σε. Και ποιήσον αυτάς πρόβατα της αυλής Σου και γενού αυταίς ποιμήν και θυρωρός, ίνα ουδεμίαν εξ αυτών αρπάση ο ολέθριος λύκος διάβολος. Γενού αυταίς όπλον και θυρεός και ου προσελεύσεται προς αυτάς κακά, και μάστιξ ουκ εγγιεί εν τοίς σώμασιν ημών. Μή συναπολέσης ημάς εν ταίς ανομίαις ημών. Επί σοί εθέμεθα την ελπίδα ημών ότι Σύ εί Θεός των γινωσκόντων Σε. Και Σοί τον αίνον αναπέμπω έως εσχάτης μου αναπνοής και εις τους αιώνας. Αμήν».

Τις αδελφές η Ευφροσύνη κατηχούσε με τα εξής λόγια: «Ιδού σας έχω συνάξει όπως η κλώσσα τους νεοσσούς υπό τις πτέρυγές της, όπως τα πρόβατα στο ποίμνιο για να σωθείτε με τις εντολές του Θεού. Και εγώ μετά χαράς και αγαλλιάσεως θα σας κατηχώ και νουθετώ βλέποντας τους καρπούς των κόπων σας. Μή γένοιτο να σας εκχέω τη βροχή της διδασκαλίας και εσείς να μην έχετε ετοιμάσει το έδαφος και να μην καρποφορήσουν. Ο καιρός του θερισμού κοντεύει και «ήδη δε και η αξίνη προς την ρίζαν των δένδρων κείται» και φοβάμαι να μην ευρεθούν ανάμεσά σας ζιζάνια και να δοθείτε στο άσβεστο πύρ. Να αγωνίζεσθε, τέκνα μου, για να αποφύγετε όλα αυτά και γίνεσθε σιτάρι καθαρό, αλεσθείτε με τη μυλόπετρα της ταπεινώσεως, των προσευχών και της νηστείας για να προσφερθείτε άρτος καθαρός στη τράπεζα του Χριστού». Έτσι συνέχεια τις edίδασκε όπως η φιλόστοργη μητέρα τα τέκνα της.

Αλλά ας επανέλθουμε στον πρώτο μας λόγο. Η οσία Ευφροσύνη βλέποντας τη μονή

της ευτρεπισμένη και γεμάτη με κάθε αγαθό, απεφάσισε να κτίσει το δεύτερο πέτρινο ναό της Αγίας Θεοτόκου. Αφού το έκτισε το στόλισε με εικόνες και μετά τα εγκαίνια το παρέδωσε στους μοναχούς -ήταν μεγάλο το μοναστήρι. Βλέποντας τα δύο ευτρεπισμένα μοναστήρια, μεγάλα και πλούσια, έλεγε η μακαρία μέσα της: «Δόξα σοι, Δέσποτα! Ευχαριστώ Σοι, Άγιε! Μου έδωκας ό,τι ήθελον και επλήρωσες, Κύριε, την επιθυμιάν της καρδιάς μου». Και πρόσθετε: «Ελέησόν με, Κύριε, και πλήρωσον την δέησίν ίνα ίδω την Παναγίαν την Οδηγήτριά εν τω αγίω ναώ τούτῳ». Και απέστειλε τον υφιστάμενό της Μιχαήλ στην Βασιλεύουσα Πόλη στο βασιλέα Μανουήλ (Α΄ τον Κομνηνό, 1143-1180) και στον Πατριάρχη Λουκά (τον Χρυσοβέργη, 1157-1170) με πολύτιμα δώρα ζητώντας από αυτούς την εικόνα της Αγίας Θεοτόκου την οποία αγιογράφησε ο ευαγγελιστής Λουκάς. Ταυτόχρονα η οσία παρακαλούσε θερμά την Παναγία της Εφέσου. Όταν είδε ο βασιλεύς την αγάπη της αγίας Ευφροσύνης προς τον Θεό, έστειλε επτακοσίους στρατιώτες του οι οποίοι έφεραν την εικόνα της Παναγίας στη Βασιλεύουσα. Ο δε Πατριάρχης Λουκάς σύναξε τους επισκόπους και όλο τον κλήρο και το λαό στην Αγία Σοφία, ευλόγησε όλους με την εικόνα και την έστειλε στην οσία Ευφροσύνη. Αυτή την έβαλε στην εκκλησία της Αγίας Θεοτόκου και αναπετάσασα τās χείρας είπε: «Δόξα Σοι, Κύριε, δόξα Σοι! Και πάλιν ερώ: δόξα Σοι, Δέσποτα, ο αξιώσας με νύν βλέπειν την εικόνα της Μητρός Σου». Αφού το είπε στόλισε την εικόνα με χρυσό και πολυτίμους λίθους και καθιέρωσε κάθε Τρίτη να περιφέρεται η εικόνα στις αγίες εκκλησίες. Και όλη τη χώρα του Πόλοτσκ ευτρέπισε με μεγαλοπρεπείς μονές της. Και όταν είδε ότι ο Θεός εδόξασε τα μοναστήρια της εξέφρασε την επιθυμία της καρδιάς της: «Πώς να φθάσω την αγία πόλη της Ιερουσαλήμ και να προσκυνήσω τον Τάφο του Κυρίου και άλλους ιερούς τόπους - για να τα δώ, κατασπαστώ και να τελειώσω τη ζωή μου εκεί;» Εβλεπε ότι το ποίμνιο των θείων προβάτων συναθροίστηκε εν πλήθει και τα χαιρόταν σαν για τη δική της σωτηρία. Καθ' εκάστην edίδασκε τις αδελφές της: τις ηλικιωμένες να έχουν υπομονή και εγκράτεια· στις νεώτερες δίδασκε την ψυχική σωφροσύνη και σωματική απάθεια, προθυμία στα έργα της μετανοίας, πραεία συμπεριφορά, ταπεινή φωνή, λόγο εύτακτο, το να τρώνε και πίνουν με ησυχία· τις edίδασκε να σιωπούν στην παρουσία της προεστώσης, να ακούνε τις σοφότερες, να υποτάσσονται στις μεγαλύτερες, στις ίσες και νεώτερες να δείχνουν ανυπόκριτη αγάπη, και επίσης «συνιέναι μάλλον ή ομιλείν».

Η μακαρία Ευφροσύνη είχε ένα τέτοιο χάρισμα από το Θεό: αν κάποιος την ρωτούσε κάτι αυτή απαντούσε και όποιος την άκουγε ωφελόταν. Δεν ήθελε να βλέπει να υπάρχει έχθρα ούτε μεταξύ των αρχόντων ούτε μεταξύ των βογιάρων ούτε μεταξύ του απλού λαού, αλλά όλους τους ήθελε να είναι ομόφρονες. Έστειλε τότε σ' όλη την αδελφότητα το μήνυμα της προθέσεώς της να πάει στα Ιεροσόλυμα. Εκείνοι δε στενοχωρημένοι συναθροίστηκαν από παντού κοντά στην

μακαρία Ευφροσύνη και την ικέτευαν να μην τους αφήσει ορφανούς. Αυτή τους παρηγορούσε σαν στοργική μητέρα τα παιδιά της με νουθεσίες.

Είχε επίσης ένα αγαπητό αδελφό ονόματι Βιατσεσλάβ. Ήρθε και αυτός στην αδελφή του μαζί με τη σύζυγο και παιδιά του. Αφού της έβαλαν μετάνοια της είπε: «Κυρία μου, μητέρα και αδελφή, γιατί με εγκαταλείπεις, καθηγήτρια της ψυχής μου και φως των οφθαλμών μου;» Και έκλαυσε πικρά, αλλά η οσία του είπε να επιστρέψει πίσω στο σπίτι του, τα παιδιά όμως να τα αφήσει στην αδελφή του Ευδοκία. Είχε και το εξής χάρισμα η μακαρία Ευφροσύνη από το Θεό: βλέποντας κάποιον μπορούσε να καταλάβει αν αυτός ο άνθρωπος θα γινόταν σκεύος εκλογής. Όταν ενέβλεψε στις ανεπιές της την Κυριάννα και την Όλγα τους είπε: «Θέλω να σας αρραβωνιάσω με τον αθάνατο Νυμφίο και να σας εισαγάγω στον νυμφώνα της βασιλείας Του». Αυτές με προσοχή την άκουγαν και τα λόγια της γλύκαιναν τις ψυχές τους περισσότερο από το μέλι. Προσπίπτοντας στα πόδια της έλεγαν: «Το θέλημα του γενέσθω και την αγία ευχή σου να έχουμε. Όπως βούλεσαι ποιήσουν ημίν, κυρία». Η οσία κάλεσε τότε τον αδελφό της και του είπε: «Θέλω να κείρω την Κυριάννα και την Όλγα». Ακούγοντας αυτό ο πατέρας των κοριτσιών σάστισε και είπε: «Κυρία μου, τί θέλεις να μου κάνεις; Να επιβάλεις δύο τραύματα στη ψυχή μου: να κλάψω την αναχώρησή σου και τα παιδιά μου;» Η μητέρα τους σπαραζόταν από τη στενοχώρια. Η μακαρία Ευφροσύνη κάλεσε τον επίσκοπο Διονύσιο ο οποίος διοικούσε τότε τον θρόνο της Αγίας Σοφίας στο Πόλοτσκ, εισήγαγε τις ανεπιές της στην εκκλησία και διέταξε να τις κείρουν. Ονόμασε την μέν Κυριάννα Αγάθη την δε Όλγα Ευθυμία και τις ευλόγησε με την ευλογία των αγίων πατέρων.

Η οσία Ευφροσύνη κανονίζοντας όλα όσα αφορούσαν τις δύο μονές της, τους μοναχούς και τις μοναχές, τα παρέδωσε στην αδελφή της την Ευδοκία. Ενώ η ίδια αφού προσευχήθηκε στις εκκλησίες του Αγίου Σωτήρος και της Αγίας Θεοτόκου είπε: «Κύριε, καρδιογνώστα! Ιδού αφήμι τον οίκον Σου εις ουδένα κλείσας την θύραν. Σύ δε, Κύριε, μή κλείσης ημίν την θύραν της βασιλείας Σου». Και ξεκίνησε τότε για τα Ιεροσόλυμα μαζί με τον αδελφό της Δαυίδ και την αδελφή της Ευπραξία. Όλη η αδελφότητα έκλαιγε πικρά για την αναχώρηση της κυρίας της και όλοι οι πολίτες βγήκαν για να την ξεπροβοδήσουν. Οι ηλικιωμένοι την έκλαυσαν λέγοντες: «Αλίμονό μας, εσύ είσαι οδηγός στα γηρατειά μας, φωτισμός των ψυχών μας, στήριγμα της ασθενείας μας». Οι νέοι έλεγαν: «Πού δύνεις το φως των οφθαλμών μας; Ποιός θα στηρίξει την νεότητά μας; Εσύ είσαι η εγκράτεια της νεότητός μας. Μή μας αφήνεις ορφανούς και λησμονήσεις στις προσευχές μας». Η οσία αποχαιρέτισε όλους, τους ευλόγησε και ατενίζοντας στον ουρανό είπε: «Σύ, Κύριε, καρδιογνώστα, ο περιπατήσας μετά του Αβραάμ, πορεύου και μαζί με εμάς τους δούλους Σου, την Ευφροσύνη, τον Δαυίδ και την Ευπραξία». Και έτσι έφυγε

αυτή και η συνοδεία της. Και, Ω του παραδόξου θαύματος! Ενώ αυτή δεν είχε πάει σε καμμία χώρα, ούτε πόλη, ούτε κόμη, τώρα «υπερβάσα την της φύσεως ασθένειαν», διαπέρασε όλες τις πόλεις και τα αγροκτήματα και απ' όλους τους άρχοντες απολάμβανε μεγάλες τιμές. Σε μία χώρα συνάντησε τον βασιλέα ο οποίος πήγαινε σε εκστρατεία κατά των Ούγγρων και την κατευόδωσε με μεγάλη τιμή στην Βασιλεύουσα. Όταν έφτασε στην Πόλη μπήκε στην μεγάλη εκκλησία της Αγίας Σοφίας και προσευχήθηκε εκεί. Αφού προσκύνησε όλες τις αγίες εκκλησίες πήρε την ευλογία του Πατριάρχη. Αγόρασε θυμίαμα και ένα χρυσό θυμιατό και ξεκίνησε για τα Ιεροσόλυμα. Απέστειλε τον υφιστάμενό της Μιχαήλ στον τότε Πατριάρχη με τα εξής λόγια: «Δέσποτα άγιε, ποιήσον έλεος και διάταξον ίνα ανοίξωσιν ημίν τās πύλας του Χριστού». Αυτός διέταξε να εκπληρώσουν την επιθυμία της. Φτάνοντας στις πύλες έπεσε στη γή και ανεβόησε: «Κύριε Ιησού Χριστέ, μή μοι λογίσης εις αμαρτίαν την επιθυμίαν μου ακολουθήσαι τοίς ίχνεσί Σου και εισελθείν εις την Αγίαν Πόλιν ταύτην». Ύστερα και η ίδια και οι συνοδοιπόροι της άρχισαν να ασπάζονται τις πύλες. Επίσης όταν μπήκαν στην πόλη και πήγαν στον Τάφο του Κυρίου, προσκύνησαν και τον καταφιλούσαν όλοι. Και θυμιάτισε τον Τάφο του Κυρίου με το χρυσό θυμιατήριο και πολλά θυμιάματα. Όταν βγήκε απ' εκεί παρέμεινε δίπλα στην εκκλησία της Αγίας Θεοτόκου στο ρωσικό μοναστήρι. Τη δεύτερη μέρα πάλι έκανε το ίδιο: προσκύνησε τον Τάφο του Χριστού, τον κατεφίλησε και αφού θυμιάτισε έφυγε. Την τρίτη μέρα πάλι το ίδιο. Αφιέρωσε δε πολλά χρυσαφικά και το χρυσό θυμιατό με θυμίαμα στον Τάφο. Αναβλέψασα στον ουρανό εκ βάθους της ψυχής είπε: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιε του Θεού, ο γεννηθείς εκ της Αειπαρθένου Μαρίας διά την ημετέραν σωτηρίαν, Σύ είπας «αιτείτε και δοθήσεται ημίν» και εγώ, η αμαρτωλή, ό,τι Σε παρεκάλεσα, έλαβον από Σού, Δέσποτα. Πάλιν ικετεύω Σε, Ελεήμων, και με ταύτην την αίτησιν θα τελειώσω τās ικεσίας μου: δέχου την ψυχήν μου εν ταύτη τη Αγία Πόλει τη Ιερουσαλήμ και ανάπαυσόν με εν τοίς κόλποις του Πατριάρχου Αβραάμ μετά πάντων των ευαρεστησάντων Σοι. Αμήν». Μετά την προσευχή επέστρεψε στη προαναφερθείσα μονή της Αγίας Θεοτόκου όπου παρέμενε. Επισκέψει Θεού εκεί ησθένησε. Πάνω στην κλίνη της έλεγε: «Δόξα Σοι, Δέσποτα, ότι εποίησάς μοι, τη δούλη Σου, κατά την επιθυμίαν μου». Λόγω της ασθενείας δεν μπόρεσε να πάει στον άγιο ποταμό Ιορδάνη, αλλά πήγαν ο αδελφός της Δαυίδ, η αδελφή της Ευπραξία και οι άλλοι μαζί τους. Η δε οσία πάνω στην κλίνη δοξάζοντας τον Θεό έλεγε: «Κύριε, επίβλεπον επί την δούλην Σου Ευφροσύνην και ελέησόν με». Της έφεραν νερό από τον Ιορδάνη ποταμό. Σηκώθηκε με χαρά, πήρε το νερό, το ήπιε, το έχυσε πάνω σ' όλο το σώμα της και πάλι κατακλίθηκε και είπε: «Ευλογητός ο Θεός ο φωτίζων πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον! Διαπαντός ικετεύω τον Φιλάνθρωπον Θεόν ζηλώσασα την μετάνοιαν του Πέτρου, όστις και μετά την άρνησιν ουκ απηλπίσθη αλλά έκλαυσε πικρώς. Κύριε, ο προσδεξάμενος την

μετάνοιαν αυτού, πρόσδεξαι και εμέ, την αναξίαν δούλην Σου Ευφροσύνην, την δεομένην ίνα ο εχθρός μου διάβολος, ο κακός δούλος, ουδέν είπη κατ' εμού εν τη φοβερά κρίσει ενώπιόν Σου, Κύριε. Πατήσασα την κάραν του όφεως αυτού ανθέστην εις την αθλίαν παρρησίαν αυτού, ελπίζουσα εις την φιλανθρωπίαν Σου, Κύριε». Και εισήκουσεν ο Θεός την προσευχήν της και της έστειλε τον άγγελόν Του να της είπη τα εξής λόγια: «Ευλογημένη σύ εν γυναιξί» και ευλογημένον το έργον σου. Ιδού ηνεώχθησάν σοι αι πύλαι του παραδείσου και πάντες οι άγγελοι συνηθροίσθησαν μετά λαμπάδων προσδοκώντες την υπάντησίν σου. Και η χάρις ην εζήτησας από του Θεού, δοθήσεται σοι». Αφού το είπε αυτό έφυγε απ' αυτήν ο άγγελος.

Η μακαρία Ευφροσύνη χάρηκε με τη ψυχή της και σύντομα απέστειλε μήνυμα στη Λαύρα του Αγίου Σάββα λέγοντας: «Ιδού ήρθε η ώρα όταν ο Κύριος θα με αναπαύσει, δεχθείτε με να αναπαυθώ στην εκκλησία του αγίου Σάββα». Οι εκεί μονάζοντες απαντούσαν: «Έχουμε εντολή του αγίου πατρός ημών Σάββα να μην δεχόμαστε καμμία γυναίκα στο μοναστήρι. Αλλά υπάρχει το κοινόβιο του Θεοδοσίου προς τιμήν της Αγίας Θεοτόκου, εκεί αναπαύονται οι άγιες γυναίκες: η μητέρα του Αγίου Σάββα, η μητέρα του Αγίου Θεοδοσίου, η μητέρα των Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού ονόματι Θεοδότη και πολλές άλλες· εκεί πρέπει να αναπαυθείς και εσύ». Ήρθε ο αγγελιοφόρος της Ευφροσύνης και της τα είπε. Δοξάζοντας τον Θεό έστειλε άνθρωπο να της αγοράσει χώρο για την ταφή στην καμάρα του ναού της Αγίας Θεοτόκου. Ήταν η οσία κατάκοιτη για είκοσι τέσσερις μέρες και ύστερα αφού προαισθάνθηκε το τέλος της είπε: «Καλέστε πρεσβύτερο για να μου μεταδώσει την Κοινωνία των Αγίων Μυστηρίων, διότι ο καλέσας με ήδη

στέκεται μπροστά μου περιμένοντας την διαταγή του Δεσπότη». Και ήρθε ένας πρεσβύτερος και της έφερε την Αγία Κοινωνία. Αυτή σηκώθηκε, προσκύνησε τρεις φορές και μεταλαμβάνοντας το Άχραντον Σώμα και το Τίμιον Αίμα του Χριστού κατακλίθηκε στην κοίτη της και παρέδωσε την ψυχή της στα χέρια του Θεού του Ζώντος την εικοστή τρίτη (23) ημέρα του μηνός Μαΐου. Έτσι η μακαρία Ευφροσύνη εισήλθε στην ουράνια κατάπαυση. Ο Δαυίδ και η Ευπραξία και οι άλλοι μαζί τους κήδεψαν το σώμα της με τιμές.